

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag
Nederland

Kenmerk
2023-0000167500
Uw kenmerk

Datum 3 april 2023
Betreft Beantwoording Kamervragen over de rampzalige renovatie
van het Binnenhof

Hierbij bied ik u de beantwoording aan op de vragen van het lid Van Haga (Groep
Van Haga) (kenmerk 2023Z03855) over de rampzalige renovatie van het
Binnenhof.

De minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening,

Hugo de Jonge

Beantwoording Kamervragen (2023Z03855)

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht dat de renovatie van het Binnenhof fors duurder wordt en langer gaat duren?

Antwoord vraag 1

Ja.

Vraag 2

Heeft u de bereidheid om orde op zaken te stellen bij het Rijksvastgoedbedrijf, dat de verbouwing in goede banen moet leiden, helemaal als bronnen tegen De Telegraaf spreken van een 'zooitje' aldaar? Graag een gedetailleerd antwoord.

Antwoord vraag 2

In de zesde voortgangsrapportage heb ik u geïnformeerd over de governance van het programma Binnenhof renovatie. Halfjaarlijks informeer ik uw kamer via voortgangsrapportages over de stand van zaken, planning en risico's. In grote en complexe programma's zoals deze zal er altijd sprake zijn van wisselingen in personele zin. Adequate maatregelen zijn echter genomen om de continuïteit in de aansturing van de renovatie aan de zijde van het RVB te borgen.

Vraag 3

Wie is er verantwoordelijk voor het feit dat het hele project nu al ruim 50 procent duurder is dan in 2015 werd begroot? Graag een gedetailleerd antwoord met daarbij hoe verantwoordelijken hiervoor worden of al zijn aangepakt.

Antwoord vraag 3

Zoals beschreven in de Review Governance Renovatie Binnenhof van de heer Remkes d.d. 14 juni 2021 en de brief aan de Kamer over datzelfde onderwerp van juli 2021 zijn de Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening en het Rijksvastgoedbedrijf verantwoordelijk voor de kaders van tijd en budget.

Zoals eerder in de voortgangsrapportages is aangegeven is het uitgangspunt in de renovatie van het Binnenhofcomplex dat het project binnen de afgesproken randvoorwaarden gerealiseerd zal worden: sober en doelmatig en binnen de vastgestelde kaders, inclusief prijspeilcorrectie met inbegrip van 4 disclaimers: marktspanning, extra eisen beveiliging, extra eisen duurzaamheid, onvoorziene technische uitvoeringsrisico's. Het actuele budget past binnen deze randvoorwaarden. Middels voortgangsrapportages wordt de Kamer ook geïnformeerd over eventuele veranderingen.

Vraag 4

Wilt u de regie in handen nemen en komen met een duidelijk plan van aanpak inclusief tijdspad? Graag een gedetailleerd antwoord.

Antwoord vraag 4

In de achtste voortgangsrapportage ben ik ingegaan op het herijken van de planning vanwege diverse ontwikkelingen, verschuivingen en een beter inzicht in de uitvoering. Hierin zijn een aantal uitdagingen benoemd die leiden tot deze herijking. Zoals toegezegd zal hier in de negende voortgangsrapportage nader op worden ingegaan. Ik verwacht deze negende voortgangsrapportage op korte termijn aan de Kamer te doen toekomen.

Vraag 5

Bent u bekend met het feit dat de economische impact van de sluiting van het Binnenhof voor de stad Den Haag gigantisch is? Zo ja, hoe gaat u de stad Den Haag compenseren? Graag een gedetailleerd antwoord.

Antwoord vraag 5

Het Binnenhof bevindt zich in het drukke centrum van Den Haag. Voor ondernemers en omwonenden hebben de werkzaamheden een grote impact. In de zevende voortgangsrapportage heb ik u toegelicht dat de gemeente Den Haag en het RVB zich gezamenlijk inspannen om de bezoekersaantallen tijdens de renovatieperiode op peil te houden. Zo draagt het RVB bij door een informatiecentrum, een uitzichtpunt en rondleidingen te organiseren.

In de brief aan de Tweede Kamer d.d. 16 december 2021 over de Stand van Zaken Binnenhof renovatie ben ik ingegaan op het schadeprotocol voor ondernemers die buitenproportionele inkomensschade lijden als gevolg van de renovatie. Indien ondernemers inkomensschade ondervinden kunnen zij een beroep doen op deze regeling.

Vraag 6

Wat komt er terecht van de belofte om de historische Hofgracht gedeeltelijk te laten terugkeren? Graag een gedetailleerd antwoord.

Antwoord vraag 6

In de zesde voortgangsrapportage is toegelicht dat er een gracht en brug zal worden aangelegd ter hoogte van de Mauritstoren en de Raad van State. In de achtste voortgangsrapportage is toegelicht dat dit ontwerp en de integratie hiervan met de Hofweg verder wordt uitgewerkt. Over het verdere verloop informeer ik uw Kamer via de reguliere voortgangsrapportages.

Vraag 7

Zou u volgaarne de bereidheid willen hebben om het stadsbelang voor stikstofdwang te stellen door ervoor te zorgen dat stikstoffabels de binnenstad niet voor lange tijd op slot zullen zetten? Graag een gedetailleerd antwoord.

Antwoord vraag 7

In de achtste voortgangsrapportage is toegelicht dat onderzocht wordt wat de Porthos-uitspraak van 2 november 2022 van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State betekent in relatie tot het project Renovatie Binnenhof. Over de impact van deze uitspraak informeer ik de Kamer in de negende voortgangsrapportage. Ik verwacht de negende voortgangsrapportage op korte termijn aan de Kamer te doen toekomen.